

Anbefalt utlånsmodell digitale bøker i folkebibliotek

Nasjonalbiblioteket og Forleggerforeningen anbefaler følgende utlånsmodell for digitale bøker i folkebibliotekene.

BAKGRUNN

Nasjonalbiblioteket la i 2016 fram en anbefalt utlånsmodell for e-bøker i folkebibliotek. I 2019 ble det også lagt fram en utlånsmodell for digitale lydbøker. Den nye anbefalingen fra Nasjonalbiblioteket og Forleggerforeningen erstatter tidligere anbefalinger.

Anbefalingen ivaretar folkebibliotekenes behov for å bygge egne samlinger også digitalt. Dette er bakgrunnen for forslaget om en ny anbefalt utlånsmodell med vesentlig lengre lisensperiode enn dagens pakkemodell. Anbefalingen er ikke til hinder for at kjøper og selger (bibliotek og forlag) kan avtale andre modeller, slik som dagens modell for enkeltutlån (også kalt klikkmodell).

Den anbefalte modellen skal dekke bibliotekenes behov for å bygge egne samlinger også digitalt. Sammen med andre modeller som enkeltutlån skal dette samlet sikre nødvendig balanse mellom bibliotekenes behov for å kunne tilby digitale medier, og forlagenes behov for å kunne utvikle forretningsmodeller som sikrer inntekter til forfattere og forlag også i framtiden.

Digitale lydbøker inngår ikke i innkjøpsordningene for bøker. Dette gjør at det enkelte bibliotek selv må ta hele kostnaden med å låne ut gratis digitale lydbøker. Som ved forrige anbefaling inneholder heller ikke denne noen føring om at folkebibliotekene skal tilby brukerne lån av kommersielle digitale lydbøker.

NY ANBEFALT MODELL

Den nye anbefalte utlånsmodellen **er en sekvensiell utlånslisens**. Denne lisensen har en rekke avtalte egenskaper som gjør at lisensen i praksis skal ligne på bibliotekutlån av den fysiske boken. Lisensen er likevel ikke det samme som et eksemplar. Sekvensiell utlånslisens innebærer at biblioteket kjøper tilgangslisens til den digitale boken som gjelder for et avtalt antall år. Boklovens fastprisregler gjelder også for utlånslisenser. I fastprisperioden må de ulike biblioteklisensene ha samme pris for alle bibliotek kunder gjennom de tolv månedene loven fastsetter. I friprisperioden kan bibliotek og forlag avtale pris i forhandlinger.

Innretning av sekvensiell utlånslisens:

LÅNETID OG LÅNEREGLER

Utlånstid er minimum tre uker, biblioteket kan sette lengre utlånstid. Når låneren har fått tilgang til boken, kan den ikke lånes av andre før den er levert tilbake. Om boken leveres tilbake før utlånsperioden er over, er lisensen sperret for neste utlån inntil lånetiden for forrige låner er utløpt. Et utlån utløses når låneren har lest eller lyttet mer enn 10 prosent.

FLERE LISENSER OG LÅNEKØ

Biblioteket kan kjøpe flere tilgangslisenser til samme tittel. Om det er flere lånere som ønsker å låne tittelen enn folkebiblioteket har lisenser, blir lånerne stilt i kø for å kunne låne etter innlevering.

FORNYELSE

Lån kan fornyes dersom det ikke er venteliste knyttet til boken. Ved fornyelse gis tre nye ukers lånetid.

LISENSPERIODE

Biblioteket kjøper ett, tre eller fem års lisens. Etter avtalt antall år forsvinner tilgangen, om ikke biblioteket velger å fornye lisensen.

Den nye utlånsmodellen vil kreve teknisk tilrettelegging, og vil kunne tas i bruk når dette er på plass.